

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Examen Theologiæ Moralis

Moure, Antonio Fernandes de

Coloniæ Agrippinæ

Cap. 18. De Testium peccatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40934

arbitrio timeantur: tunc enim satis est puellam dotari, ut honeste nubat.

6 QVAEST. Promisit vere Titius Veri, & se nupturum, & testis implere hanc promissionem per dotem redditam: supponit virginem non deflorasse? R E S P. Ea promissio etiam non ratata, talis est conditionis, ut ei nec pecunia, nec alia re ratione satisfiat tam in interiori, quam in exteriori foro, nisi per ipsam contractionem matrimonij, & ideo peccat mortaliter, qui non stat promissis nubendo. Ita dicitur *in toto titulo, de sponsalibus*. Tenetur insuper restituere damna omnia ex fracta fide, daturque actio aduersus fidei fractorem, de qua agunt totus codex, *de transactio. Angel. Sylu. Tabien. verb. transactio*, sed de foro contractioso alij videntur.

7 QVAEST. Socrates nobili promisit Ioanna ignobili filia, & nimo se illi nupturum, & hac spe illam stuprauit, & nuptura illi nubere? R E S P. Minime. Ratio est, quia in coeuvatu censetur ipsa, se ipsam decipere voluisse, & idem dicendum, quando illa intellexit fictum animum promittentis.

CAPVT XVIII.

AD LIT. T.

Testis peccata. §. 1.

1 An testis teneatur fisco restituere, quod illi ad iudicatum non fuit propter falsum iuramentum.

1 QVAESTIO. Prestitit iuramentum Socrates circa rem comprehensam à fiscalibus, propter quod res fuit ad iudicatum domino, & non fisco, teneturne Socrates restituere fisco, quod illi propter falsum testimonium fuit negatum? R E S P. Affirmat Ioan. Platin. *L. Quoties. de exact. libro 10. in c. 1. Barthol. Cod. de asses. L. si post. Panorm. cap. canon. de confis. & cap. Dilecti. de arbit.* Ratio eorum est, quia fiscus habet ius ad rem circa poenam iudicandam: hoc vero ius iniuste violatum fuit à teste falso. Negandum tamen cum Sylu. *rest. 3. qu. 5. vers. 7. Sot. lib. 1. Inst. qu. 6. art. 6. Nauar. in sum. 6. 25. n.*

ca. 25. num. 51. §. ad quæsitum. Probatur ratione, enim vero natura ipsa abhorret, ut idem sit agens, & patiens: esset autem idem agens & patiens: qui teneretur reddere pœnam, quæ ab eo non exigitur: ac proinde intolerabilis esset, & iniqua lex, quæ id faciendum iuberet. Hinc colligunt Doctores pœnam non deberi ante condemnationem, teste D. Thom. 2. 2. qu. 62. ar. 3. Nam leges non obligant, nisi quatenus sunt receptæ, ut decernitur ca. 1. de const. 16. receptio vero probatur consuetudine, quæ leges ipsas mutat, ut docet D. Tho. 1. 2. q. 97. art. 3. sed leges civiles damnantes ipso iure, & facto transgressores amissione suorum bonorum, non sunt receptæ, nisi post iudicatam litem, & latam sententiam: ideo nec reus, nec testis falsus tenetur ante illam ad restitutionem. Hinc fit, ut fiscus ante pœnæ adiudicationem nullum habeat ius ad rem, vel in re, quod erat falsum fundamentum partis affirmantis, solumque habet ius ad actionem.

Testamentariorum peccata § 2.

- 1 De dilatione in exequenda voluntate testatoris.
- 2 An possit episcopus commutare ultimam testatoris voluntatem in legato pio.

QVAESTIO. Estne peccatum mortale absque iusta & gravi causa, pia opera testatorum implenda differre, nec dicam non implere. **R**ESP. Morta quidem ita Card. Tolet. lib. 5. c. 1. n. Ratio est manifesta, quia forsitan ex defectu legati impleri detinetur anima vita functi in pœnis.

2 **Q**VAEST. Licetne ex Episcopi facultate mutare pium testatoris legatum in aliud æquale, aut melius? **R**ESP. Vio parte negante videtur textus expressus Clem. de religiof. domib. cap. Quia contingit. & Gloss. ib. verb. Sedis Apostolica: ubi asseritur ultimam testatoris voluntatem semper esse implendam. Oppositum tamen asserendum cum Syl. legatum. 4. qu. 12. D. Ant. 3. p. iii. c. 2. §. 7. Aug. verb. leg. n. 12. Tabien. legatum. n. 11. Atiml. ibid. nu. 55. Barth. L. 1. liberta. §. Lucius & L. legatum civitati. ff. de usufruct. Ioann. Andr. c. Quia contingit de relig. domib. Hugo, Imola, & multis alijs. L. 1. de const. Probatur efficaciter, quia Episcopus est executor

curor piarum dispositionum, per Conc. Trid. sess. 22. ca. 1.
& iam antea erat per cap. Tua nos. de testam. in tali vero
commutatione disponit in utilitatem testantis animo, &
ideo idem facit, quod testator iussit: nam qui melius fa-
cit, non aliud, quam idem facit, per ca. Peruenit 2. de iur.
iuran. cap. Scriptura de voto. cap. Regula. de reg. iur. in 6. Dec.
igitur apertius. Ultima voluntas testatoris potest ab E-
piscopo commutari in melius aut aequale, ut pu-
batum manet. A Summo vero Pontifice in minus, immo in
vltus profanos, si ei in Domino videbitur. *Quia conu-
git. cit.*

CAPVT XIX.

AD LIT. V.

Viduarum peccata. §. 1.

I De actu cogitato prateriti coniugij.

QUESTIO. Peccatne mortaliter vidua, qua ex cogitato
praterito actu coniugij delectatione fructur sensibus, &
carnali, amoto periculo sese polluendi. RESP. eccu. Ita
Caiet. qu. 74. artic. 8. ad 4. Sylu. Delectatio qu. 3. Armi. ibid.
n. 5. Tadien. ibid. qu. 7. Nau. in sum. c. 16. n. 10. Cordub. lib. 1.
q. 25. dub. 1. & 13. Cum vero aliqui doctores oppositum
asserere videntur, loquuntur de voluptate mentis mini-
me ad sensum perueniente, venereasque partes irritan-
te. Ita adnotauit Comitulus libr. 1. qu. 134. Ac proinde sic
exponendus Pet. Son. tract. de distinct. peccat. lect. 4. Palud.
in 4. dist. qu. 3. artic. 1. & Geson. Alphab. 38. tit. D. quorum
verba refert, & exponit ipse Comitulus. Idem dicendum
de cogitato actu matrimonij absente coniuge. Proponit
efficaci ratione. Quia idolum mentis, idem est acque-
dolum, & imago alia: sed ex cogitata imagine marmo-
rea, vel eburnea ad similitudinem coniugis fabricata,
peccatū est lethale: capere sensibilem, & libidinofam de-
lectationem; ergo idem erit ex ipsius coniugis imagine,
seu idolo fabricato in mente, & imaginatione.

CAP.